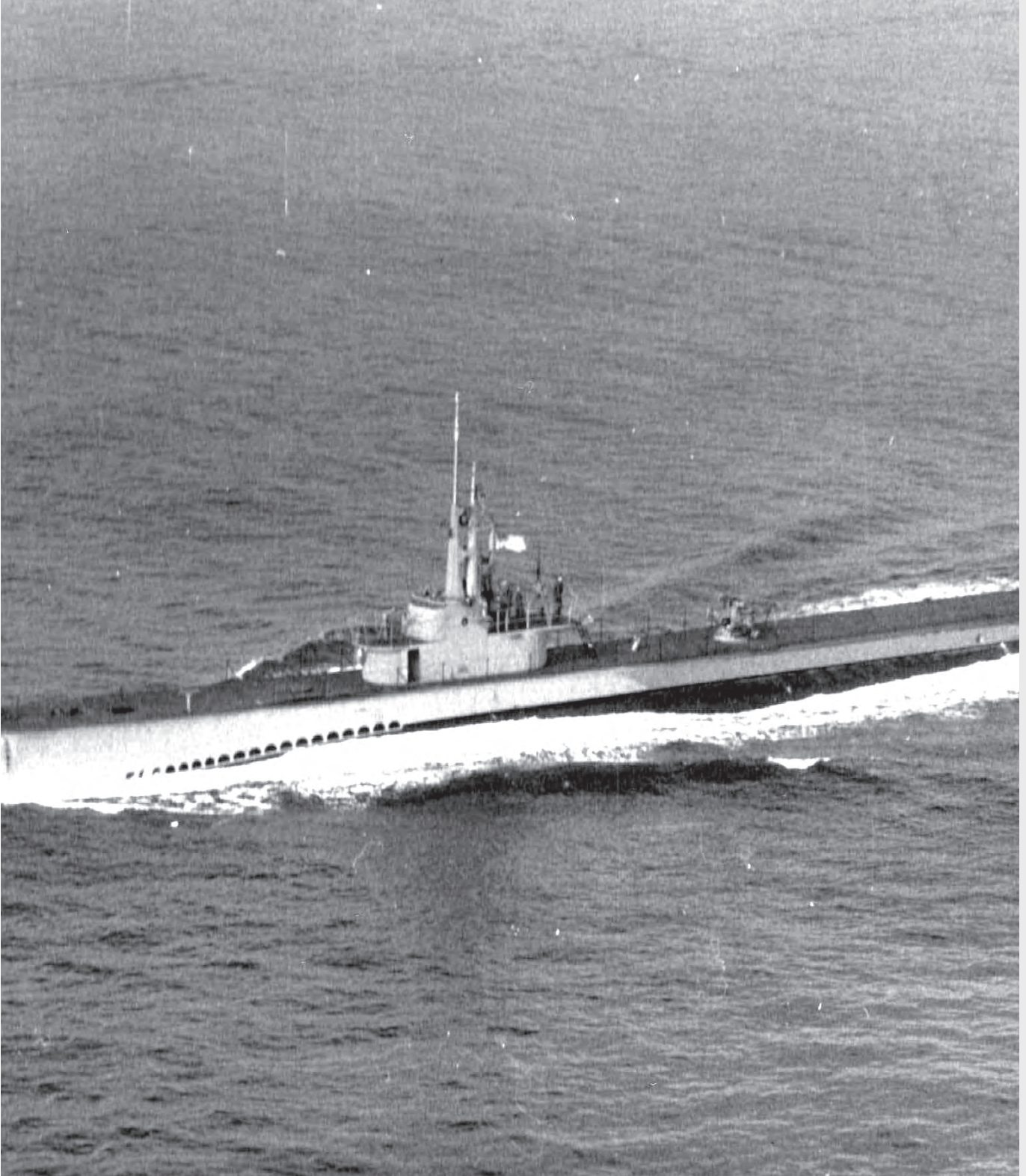

ayın günü

ayın günü

4 Nisan

1953

Dumlupınar Denizaltımız Battı

23 NİSAN 1944

ABD Deniz Kuvvetleri için üretilen denizaltı, Blover ismiyle denize indirildi. 95 metre uzunluğundaydı ve su altında 14 mil hız yapabiliyordu.

16 ARALIK 1944

Panama'ya yaptığı ilk seferinde, sis ve kötü hava şartları nedeniyle bir Amerikan devriyesi ile çarpışıp son anda batmaktan kurtulan denizaltı, Pearl Harbor'da tamir edildi.

17 OCAK 1945

İkinci Dünya Savaşı'ndaki ilk devriye görevine çıktı. Cava Adası ve Güney Çin Denizi'nde üç ayrı devriye görevi yaptı.

16 KASIM 1950

ABD envanterinden çıkarılan denizaltı, Türk Deniz Kuvvetlerine devredildi. Denizaltıya TCG Dumlupınar ismi verildi.

MART 1953

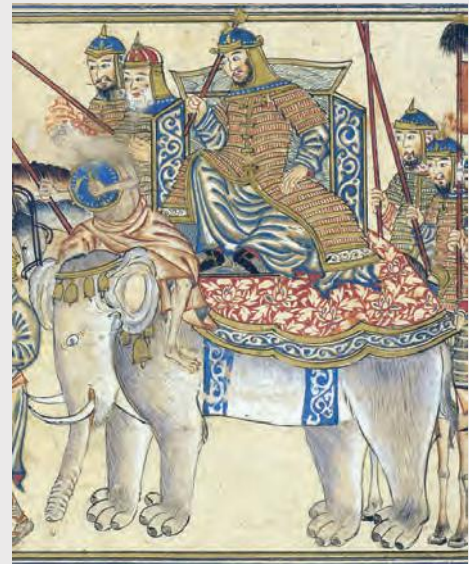
NATO, Akdeniz'de büyük çaplı bir tatbikat düzenledi. Dumlupınar denizaltısı da tatbikata katıldı.

3-4 NİSAN 1953

Tatbikattaki görevini tamamlayan Dumlupınar, 3 Nisan'ı 4 Nisan'a bağlayan gece, su üzerinde seyrederken, Çanakkale Boğazı'ndaki Nara Burnu açıklarında, Naboland isimli bir İsveç yük gemisiyle çarpıştı.

4 NİSAN 1953

Çarpışmanın şiddetiyle güverteden denize düşen 8 askerden 5'i kurtulabildi. Hızla batan geminin içindeki 81 kişiden, yalnızca 22'si torpido dairesine sığınabilmişti. 72 saat süren kurtarma çalışmaları, şiddetli boğaz akıntısı ve devrin imkânsızlıkları nedeniyle sonuçsuz kaldı. 81 denizcinin tamamı hayatını kaybetti.

NİSAN'DA BAŞKA NE OLDU?

9 Nisan 1711: Osmanlı ordusu, Rusları Prut'ta mağlup etti.

12 Nisan 1961: Rus kozmonot Yuri Gagarin uzaya çıktı.

15 Nisan 1856: Islahat Fermanı ilân edildi.

30 Nisan 1030: Gazneli Mahmud vefat etti.

ORMAN TAŞLAMAK

İsmail Müştak - 23 Haziran 1924

Yazıhane

Geçen hafta bir Ankara gazetesi, Hazine-i Hümayûn denilen dairedeki zî-kıymet (kıymetli) eşyanın satılığa çıkarılmasını tavsiye yollu bir makale neşretmişti. Makale sahibi, bu eşyanın ne diye muhafaza edilmekte olduğunu bir türlü anlayamamış, bunların yüz milyonlarca lira kıymetinde olduklarını duymuş, hemen satarak bedellerini milletin terakki ve inkişâfı yolunda sarf etmemizi tavsiye ediyordu. Bu tavsiye, İstanbul matbuatında derhal bir münakaşa kapısı açtı. İki-üç günden beri bu münakaşa hâdd (şiddetli) bir şekil almıştır.

Münakaşaya sebep olan makale başka bir zamanda, başka sütunlarda ve başka imza ile intişar edeydi (yayınlansaydı), belki bu kadar dedikoduyu mucip olmazdı. Ancak o gazetenin hükümet mahâfili (çevresi) ile yakından alâkadar olması ve imza sahibinin (yazarının) hükümet fırkası mebuslarından bulunması, zihinlerde az-çok bir ukde uyandırdı. İstanbul gazeteleri, bu ukdenin düğümlediği muammayı halle (bilmeceyi çözmeye) uğraşırken dün, ilhamlarını doğrudan doğruya hükümetten alan diğer bir gazete, yine o derece salâhiyettar bir imza ile aynı mesele hakkında tasvibkârâne bir müdafaaname yazdı.

Maziden kalma “taş ve ağaç parçalarının” yanı başındaki vaziyetimizi adî bir bekçiliğe benzetmek, bazı devirleri ve bazı eşhâsı hatırlatan bu yadigârlara merbutiyet hissinde hiçbir mana bulamamak, nihayet tarihe hırdavatçı gözüyle bakarak “Bunlar senin-benim değildir, milletindir, o hâlde milletin malını millete verelim” demek, vandalizm mesleğinde yeni fakat çok korkunç bir hatve (adım) sayılabilir...

Türkçede “orman taşlamak” diye bir tabir vardır. Sonu nereye varacağı bilinmeyen bir işe başlamadan evvel ibtidaî bazı tedâbîr-i ihtiyatiyye ittihaz edenlere (basit ihtiyatî tedbir alanlara) “orman taşıyor” derler. İşte biz de o makaleyi ve dün İstanbul’da intişar eden müdafaanameyi orman taşlama nevinden bir teşebbüs addedebiliriz. Hatta gerek o makalede, gerek

dünkü müdafaanamede coşan edâ-yı tehekküme (alaycı edaya) bakarak, ortada tasarlanmış bir şey olduğuna, son adımı atmak için efkâr-ı umumiyenin (kamuoyunun) bu bâbdaki nokta-i nazarı (bakış açısı) anlaşılmak istenildiğine, burası anlaşıldıktan sonra aza-çoğa bakılmayarak mazi ile kat’î bir tasfiye yapmak (geçmiş ile irtibatı kesmek) fikri er-geç galebe çalacağına (galip geleceğine) hükmedilebilir.

Âh ne olurdu, dünyada şu “mantık” denilen şeyin gücü bitseydi de en meşru hudutlarında uğradığı tecavüzlere ara sıra elinin tersiyle bir tokat indirebilseydi!

Bir milletin hatırat ve mefâhir-i tarihiyyesini (tarihî övünç kaynaklarını) hurda demir parçaları

gibi satılığa çıkarıp nakde tahvil etmekte (çevirmekte) beis görmemek, vandalizmin o nevindendir ki sevk-i iftiras (parçalama) ve ihtiras ile âbideleri yıkan vandallar, bunlara nisbetle elbette daha ehvendirler. Çünkü bu yıkıcılar hiç olmazsa vahşet ve cehaletin rüzgârları önüne düşmüş, şuursuz, iradesiz mahlûklardır. Binaenaleyh esbâb-ı muhaffifelerini (hafifletici sebepleri) de birlikte getiriyorlar demektir. Halbuki hatırat ve âbidât-ı tarihiyyeyi (tarihi âbideleri) bir bezirgân zihniyetiyle ölçüp biçerek nakde tahvil etmeyi tavsiye edenlerin mazereti yoktur.

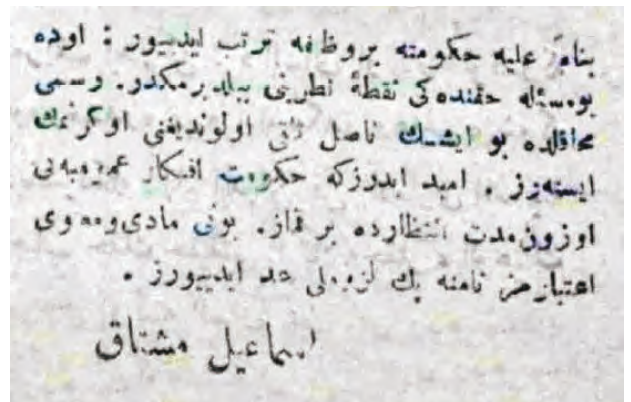
Maziden kalma “taş ve ağaç parçalarının” yanı başındaki vaziyetimizi adı bir bekçiliğe benzetmek, bazı devirleri ve bazı eşhâsı hatırlatan bu yadigârlara merbutiyet hissinde hiçbir mana bulamamak, nihayet tarihe hırdavatçı gözüyle bakarak “Bunlar senin-benim değildir, milletindir, o hâlde milletin malını millete verelim.” demek, vandalizm mesleğinde yeni fakat çok korkunç bir hatve (adım) sayılabilir...

...Ecdadımızın mirasını rehine koymak veya satılığa çıkarmak suretiyle hovardalığa kalkışmayı bu asır içinde dinleyecek mütemeddin (medenî) bir kulak tasavvur edilemez.

Hele meseleyi geçmiş saltanat devirleriyle yahut bazı sultanların şahıslarıyla alâkadar göstermeye çalışmak, çok acemice, çok kaba bir mugalatadır (yanıltmaca, manipülasyon). Hakikatte o hatıralar, Türk milletinin asil ve civanmerd kanıyla hallettiği vukuatın remizleridir (vakaların işaretleridir). Bunları manevî çerçevelerinden kopararak işporta içinde alım-satım piyasasına çıkarmakla biz ancak mazimize hakaret etmiş oluruz. Mazi, hele o mazide gelip geçmiş ecdadımız bu hakarete hiç lâıyk değillerdir. Biz bunu yaparsak âtînin (geleceğin) ihmal ve istihfafına (hafife almasına) şimdiden namertliğimizi koymuş oluruz.

Hulâsa, ortadaki neşriyat ister orman taşlama nevinden olsun ister alelade bir fikir münakaşasından doğmuş bulunsun, muhit-i millîde nahoş temevvücler (dalgalanmalar), derin teessürler uyandırabilir. Binaenaleyh, hükümete bir vazife terettüp ediyor: O da bu mesele hakkındaki nokta-i nazarını bildirmektir. Resmî mahâfilde bu işin nasıl telâkki olunduğunu öğrenmek isteriz. Ümit ederiz ki hükümet, efkâr-ı umumiyeyi uzun müddet intizarda bırakmaz (bekletmez). Bunu maddî ve manevî itibarımız namına pek lüzumlu addediyoruz.

(Tanin, 23 Haziran 1924) ■■

MUKADDES EMANETLERİN YOLCULUK SERENCAMI

Mukaddes Emanetler, en güzide hazineler olarak asırlar boyunca Müslüman devletler tarafından büyük tazim ve hürmetle muhafaza edildi. Emanetlerin 7 asırlık zaman zarfındaki yolculuklarının kronolojisi...

1258

Abbasî hanedanının uhdesindeki Mukaddes Emanetler, Moğolların Bağdat'ı istilasıyla Kahire'ye götürüldü.

1512

Yavuz Sultan Selim'in Ridaniye Zaferi'yle Emânât-ı Mübâreke İstanbul'a nakledildi.

1914

Cihan Harbi'nde düşmanın Çanakkale harekâtı başlayınca Hazine-i Hümayûn, Hazine-i Evrak ve Mukaddes Emanetler Konya'ya gönderildi.

1915

Çanakkale Deniz Zaferi'nin kazanılmasından sonra bütün hazine, İstanbul'a geri getirildi.

1915

Kuşatma altındaki Medine-i Münevvere'den Hazine-i Nebeviye, Fahreddin Paşa tarafından zor şartlar altında İstanbul'a

1927

Mukaddes Emanetler hariç olmak üzere, Hazine-i Hümayûn'un ve Hazine-i Nebeviye'nin en kıymetli ve en muhteşem parçaları, Ankara'ya istendi. 86 kalem eşya gönderildi.

1925

Ankara'daki hazine ve emanetler, Müzeler Müdürü Halil Edhem Bey'in yoğun gayreti neticesinde, tekrar istenmek üzere şartlı olarak İstanbul'a iade edildi.

1923

İstanbul işgal altındayken Hazine-i Hümayûn ve Emânât-ı Mübâreke, üç posta hâlinde Ankara'ya sevk edildi.

1940

İkinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesiyle Topkapı Sarayı hazineleri, Osmanlı Devlet Arşivi ve Mukaddes Emanetler, 819 sandık içinde Niğde'ye nakledildi.

1950

On yılın ardından bütün hazine, Niğde'den İstanbul'a gönderilip ait oldukları mahalle yerleştirildi.

1963

Satılmak üzere 1927'de Ankara'ya alınan 86 kalem eşya, aradan geçen 36 sene içinde nice badireler atlattıktan sonra Topkapı Sarayı'na dönebildi.

1964

Topkapı Sarayı'ndaki restorasyon sebebiyle Mukaddes Emanetler ve Hazine-i Hümayûn, ancak bir sene sonra ziyarete açılabilmişti.

TOPKAPI SARAYI'NIN ÜÇ BÜYÜK HAZİNESİ

Mukaddes Emanetler

Bugün “Mukaddes/Kutsal Emanetler” olarak bilinen emanetler, Osmanlı kaynaklarında daha çok “Emânât-ı Mübareke” (feyiz ve bereket menbai emanetler) ve “Teberrükât-ı Seniyye” (kadri, kıymeti yüce, bereket menbai eşya) diye anılırdı. Son zamanlarda “Emânât-ı Mukaddese” tabiri de kullanılmıştı.

1928-1953 arasında 25 yıl Topkapı Sarayı müdürlüğü yapmış Tahsin Öz'ün, emanetler hakkındaki ifadeleri dikkate şayandır: “Emânât-ı Mukaddese, asırlar boyu devam eden tarihin çeşitli cilveleri ile vücut bulmuş bir varlıktır. Bunlar imandan doğan teşebbüslerle ve

bazen iyi tesadüflerle katre katre Türk elinde toplanmış bir hazinedir. Bu mübarek eserler, yalnız dinî bir rabıta, sevgi yüzünden toplanmış ve saklanılmış olarak kalmamakta, sanat ve tarih yönünden de dünya ölçüsünde birer kıymet oldukları belirmektedir. Bu mukaddesatın muhafazasında, şimdiye kadar gösterilen itina ve ananeye hürmet sonsuzdur. Türk milleti var oldukça bu mukaddes vazifeyi sevgi, saygı ve hürmetle yerine getirecektir.”

Diğer taraftan daha genel manada “mukaddesat”ın, dinen pâk, nezih ve manevî büyüklüğü hâiz olan şeylere denilmekte olduğunu da ifade edelim.

Hazine-i Hümayûn

Devlet hazinesi demek olan bu hazine, aynı ismi taşıyan dairede muhafaza altındaydı. Asırlar boyunca gerek hususî imalat gerek hediye gerekse ganimet yoluyla elde edilen birbirinden kıymetli mücevheratla süslü altın ve gümüş eşya, paha biçilemez mücevherler, nefis halılar, kürkler, kumaşlar vb. burada birikmişti. Dairenin sorumlusu olan Hazine Kethüdası ve diğer ilgili memurlar, Hazine-i Hümayûn'un muhafazası, bakımı, yoklama ve sayımı konusunda büyük titizlik gösterirlerdi. Bu eşyanın tasarrufu konusunda sultanlar bile istedikleri gibi hareket edemezlerdi.

Sultan İkinci Abdülhamid Han bir defasında Hazine-i Hümayûn'da gördüğü çay takımını beğenip Yıldız'a aldirmıştı. Çok geçmemişti ki Hazine-i Hümayûn Kethüdası Emin Bey padişahın huzuruna çıkıp, "Sultanım, teşrifinizde bir takım aldınız, bunlar Hazine-i Hümayûn'undur, iadesini rica edeceğim." dedi. Padişah da takımın hemen kendisine teslimini emretti. Yine aynı minvalde bir hassasiyeti Sultan Vahdeddin Han'da görürüz. O, İstanbul'dan ayrılırken hazineden iğne bile almamış, üstelik şahsındaki bazı kıymetli eşyayı dahi Hazine-i Hümayûn'a iade etmek büyüklüğünü göstermişti.

Hazine-i Evrak

İdarî işlerin sıhhatli olarak yürütülmesi, "ibadullah"ın (Allah'ın kullarının) hukukuna riayet, kanunların işlerliği ve devamlılığı gibi hususlara son derece önem verilmesi, Osmanlı Devleti'nde kuruluşun itibaren arşiv mantığının varlığını ispatlar niteliktedir. İstanbul'un fethinden sonra kurumsal manada ilk evrak arşivinin Yedikule Hisarı'nda oluştuğu biliniyor. Tayinler, aziller, toprak sistemi, vergilendirme, vergiye tabi nüfus sayımları, usul-adap-teşrifat, vakıflar, seferler neticesinde ortaya çıkan yeni düzenlemeler, yerel ve uluslararası ticaret ve hukuk vb. pek çok konuya dair milyonlarca vesika, gerçek manada bir hazineydi. Bu önemini devletin sonuna kadar kaybetmediği gibi bugün için de çok ehemmiyetlidir. Üstelik sadece ülkemiz için değil, vaktiyle Osmanlı idaresindeki onlarca ülke için de geçerli bu durum.

ânın hikâ- yesi

TUNA SER

آنک چکایری

FENER GİBİ AYDINLATAN GÜNLER

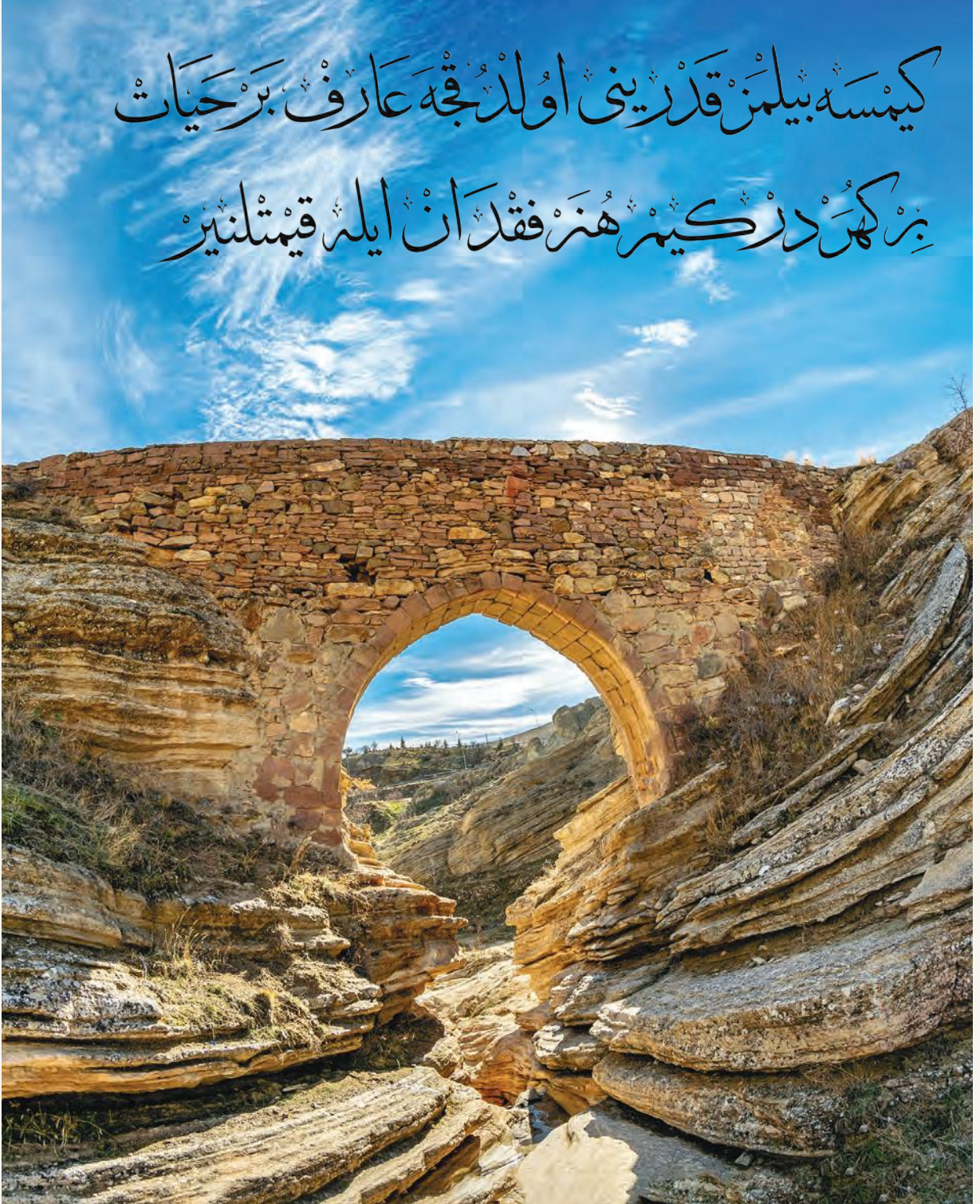
Vakt-i evvelde fener alayı diye bilinen merasimler yapılırdı. Bu alaylar genellikle kandil geceleri ve üç aylarda icra edilirdi. Cenab-ı Allah'ın ayrı bir ikramı olan bu vakitler, Müslümanların iklimini değiştirip gönül kandillerini yakmaya vesiledir. Şimdilerde olduğu gibi eski zaman insanları da bu vesileye tutunmaya çalışmış, üstelik bu kıymetli vakitlerin gelişine manen olduğu gibi zahiren de hürmet etmişti. Çizimde gördüğünüz Ramazan-ı Şerif'in ilk günü vesilesiyle Osmanlı Kahiresi'ndeki bir fener alayı. Bu alayda fenerler yakılır, "On bir Ayın Sultanı"nın geldiği müjdelendir, dualar okunur, çocuklar sevindirilirdi. Günümüzde de özellikle Konya yöresinde, üç aylarda "şivlilik" ismiyle bu gelenek devam ettirilmeye çalışılıyor.

**Kimse bilmez kadrini, oldukça ârif ber-hayât
Bir güherdir kim hüner, fıkdan ile kıymetlenir**

Koca Râgıb Paşa

*Ârif, âlim kişi hayatta olduğu sürece kimse onun kadrini (değerini) bilmez.
O bir cevherdir ki hüner (marifet, bilgi), elden gidince kıymetlenir.*

کیمسه بیلمن قدرینی اولدۇقجه عارف بر حیات
بر کهن در کینه هنر فقد ان ایلر قیثلنیر

Fotoğraf: Sille/Konya Hat: Osman Yiğit